

آقای مدرس زنوزی از بزرگترین حکمای پس از ملاصدرا/ زنوزی نخستین فیلسوفی است که به فلسفه تطبیقی توجه داشت

مدیر گروه فلسفه پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با بیان اینکه بدون شک آقای مدرس زنوزی پس از ملاصدرا از جمله دارندگان قوی ترین جریان فکری و فلسفی در حوزه علمی شیعه و به ویژه حوزه حکمی فلسفی تهران به شمار می رود، گفت: آثار او نشان دهنده احاطه علمی و تسلطش بر حکمت مشاء، اشراق و حکمت متعالیه صدرایی است.

مدیر گروه فلسفه پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با بیان اینکه بدون شک آقای مدرس زنوزی پس از ملاصدرا از جمله دارندگان قوی ترین جریان فکری و فلسفی در حوزه علمی شیعه و به ویژه حوزه حکمی فلسفی تهران به شمار می رود، گفت: آثار او نشان دهنده احاطه علمی و تسلطش بر حکمت مشاء، اشراق و حکمت متعالیه صدرایی است.

به گزارش خبرگزاری مهر، برگزاری پیش همایش حکیم طهران در 18 دی ماه بهانه ای شد تا گفت و شنودی داشته باشیم با حجت الاسلام و المسلمین دکتر ابوالحسن غفاری مدیر گروه فلسفه پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی تا ضمن آشنایی با آقای مدرس زنوزی، فیلسوف قرن چهاردهم هجری، ما را در جریان ریز موضوعاتی که در این پیش همایش مطرح خواهد شد، قرار دهند.

***لطفاً شخصیت علمی آقای مدرس زنوزی را بیشتر برای خوانندگان ما معرفی کنید!**

آقای مدرس زنوزی از حکمای قرن چهارده هجری قمری، فرزند ملاعبدالله زنوزی است که از حکمای بزرگ اصفهان بود. وی در سال 1234 در اصفهان متولد شده و به همراه پدرش در حالی که سه سال بیشتر نداشت از اصفهان به شهر بزرگ تهران مهاجرت کرد. آقای علوم متداول را نزد پدرش و علمای دیگر یاد گرفت و به دلیل کسب تبحر در علوم عقلی و نقلی از اساتید برجسته و بزرگ در تهران شناخته شد.

***چرا به استاد علی زنوزی لقب مؤسس اطلاق می شود؟ حکیم طهران نیز از دیگر القاب ایشان است؟**

او نزدیک به 60 سال در تهران حکمت و فلسفه را تدریس و ترویج نمود و شاگردان زیادی را نیز پرورش داد و چون اغلب شاگردان او خود در علوم گوناگون استاد شدند از این رو به آقای مدرس و استاد الاساتید لقب دادند. همچنین به دلیل اینکه او ابتکارات و نوآوری‌هایی را در حوزه علوم عقلی ایجاد کرد به حکیم مؤسس نیز مشهور شده است. از آنجایی که بیشتر عمر خود را در تدریس علوم گوناگون سپری کرد به حکیم طهران نیز معروف شده است.

***لطفاً پیرامون آراء و اندیشه های مرحوم زنوزی بیشتر توضیح دهید!**

بدون شک او پس از ملاصدرا از جمله دارندگان قوی ترین جریان فکری و فلسفی در حوزه علمی شیعه و به ویژه حوزه حکمی فلسفی تهران به شمار می رود. آثار او نشان دهنده احاطه علمی و تسلطش بر حکمت مشاء، اشراق و حکمت متعالیه صدرایی است. او را می توان از زمره حکما و فلاسفه حکمت متعالیه نیز نامید. اما نگاه او به حکمت متعالیه نگاهی نقادانه و با رویکردی اصلاحی و باز پژوهی و پیرایشی است. نمونه این مسأله را در بحث معاد جسمانی می توان مشاهده کرد.

نکته مهم دیگر این است که آقای مدرس در دوره مشغول تدریس فلسفه بوده است که ایرانیان و مسلمانان با اندیشه های حکمای جدید غرب مواجه بوده اند. او در شرایط آن دوره کاملاً متوجه اندیشه های علمی غربیان بود و این نشان می دهد که نسبت به اندیشه های فلاسفه غرب بی توجه نبوده است. از این رو می توان ادعا کرد که وی نخستین فیلسوف برجسته شیعی است که به فلسفه تطبیقی نیز توجه داشته است.

او پیرو محض ملاصدرا نیست بلکه در پاره ای موارد نیز منتقد اوست و در صدد ارائه حکمت متعالیه با تقریری جدید و جامع است. تسلط او بر حکمت متعالیه و مبانی آن بیش از دیگر حکمای پیرو ملاصدراست و دارای احاطه وسیع و کم نظیر بوده است و به راحتی مشکلات کلمات و سخنان ملاصدرا را حل می کرد.

***آیا از شاگردان ایشان شخصیت مشهوری به جامعه علمی آن زمان معرفی شده است؟**

همچنان که عرض شد او شاگردان زیادی را پرورش داد که هرکدام به نوبه خود از برجستگان حکمت و فلسفه اند. شیخ محمد باقر اصطهباناتی از جمله ایشان است که مرحوم آیت الله آقای شیخ محمد حسین غروی اصفهانی معروف به کمپانی از شاگردان اوست. افکار آقای مدرس توسط اصطهباناتی در حوزه نجف ورود یافت و مرحوم غروی اصفهانی به واسطه آن تحت تأثیر برخی افکار آقای مدرس شد و لذا در معاد جسمانی رساله ای نوشته است. این رساله تأثیرپذیری او را از آقای مدرس نشان می دهد. شاگرد دیگر او مرحوم میرزا علی اکبر حکیم یزدی است که به پیروی از استادش آقای علی مدرس به نظرات حکمای غرب توجه کرده است.

***جایگاه افکار و نظریات ایشان در حال حاضر چگونه است؟**

منظومه فکری و فلسفی آقای مدرس حوزه تهران را به حوزه ای نیرومند و سرشناس تبدیل نمود و تهران در دوره سال های پس از او دارای قوی ترین جریان حکمی و فلسفی به شمار رفت. متأسفانه در دوره های اخیر و با ارتحال شاگردان و شاگرد شاگردان آقای مدرس، حوزه تهران رو به ضعف نهاد و شادابی و قوت و قدرت خود را در حوزه علوم عقلی از دست داد.

***هدف از برگزاری همایش حکیم طهران چیست؟**

یکی از ضرورت‌هایی که نیاز امروز ایجاد می‌کند تلاش برای بازگرداندن قوت و قدرت و شادابی مباحث علمی و عقلی به حوزه فلسفی تهران است. در این راستا تلاش و کوشش‌های مجدانه و ثمربخش لازم است تا این حوزه دوباره احیاء شود، لذا همایش حکیم طهران فرصت و مجال بسیار ارزشمند و مغتنمی است تا این مهم به سرانجام برسد.

در این خصوص به نظر می‌رسد در دو مرحله باید کار شود: مرحله اول معرفی شخصیت، افکار و اندیشه‌های فلسفی آقا علی مدرس به عنوان بزرگترین حکیم حکمت متعالیه پس از ملاصدرا و همچنین بیان و تبیین نوآوری‌ها و ابتکارات اوست. این تلاش و کوشش در واقع آغازی است بر مرحله دوم و آن معرفی حوزه حکمی فلسفی تهران است. در این بخش حوزه علمی تهران در گذشته و بویژه در دوره آقا علی مدرس بررسی شده و وضعیت علوم عقلی تحلیل می‌شود. در همین راستا علل و عوامل پویایی حوزه تهران در دوره‌های گذشته و همچنین افول و ضعف جریان عقلی در این حوزه تحلیل و بررسی می‌شود تا با آشنایی و آگاهی از نقاط ضعف و قوت گام‌های جدی و شایسته‌ای در بازگرداندن حیات و شادابی مباحث عقلی و فلسفی در تهران برداشته شود.

***موضوع برگزاری پیش همایش حکیم طهران چیست؟**

گروه فلسفه پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی به عنوان یکی از مراکز همکار با مجمع عالی حکمت اسلامی اقدام به برگزاری پیش همایش حکیم طهران در حوزه علمیه امام رضا(ع) تهران کرده است. در این پیش همایش که با محوریت موضوع «بررسی وضعیت حوزه حکمی فلسفی تهران»، صورت خواهد گرفت، اساتید و فرهیختگان حوزه علوم عقلی به بحث و گفتگو خواهند نشست. این پیش همایش فردا 18 دیماه در سالن اجتماعات حوزه علمیه امام رضا(ع) واقع در شهر تهران از ساعت 8:30 تا 12 برگزار خواهد شد.